

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
16 januari 2024

Ons kenmerk
PZH-2023-84439057
DOS-2023-0006832

Bijlagen
0

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Behandelaar Motie 1305

Geachte Statenleden,

In de Statenvergadering van 8 november 2023 heeft u de motie M-1305 aangenomen. Hierin verzoeken Provinciale Staten het college:

- Om de financiële middelen en capaciteit vrij te maken voor 2024 om in hetzelfde jaar i.o.m. het Rijk, provincies, gemeenten en andere belanghebbenden aanvullend te onderzoeken in hoeverre dichtbevolkte spoorroutes in Zuid-Holland kunnen worden gemedend, en er gebruik kan worden gemaakt van andere modaliteiten teneinde een veilig vervoer van gevaarlijke stoffen en een veilige leefomgeving voor inwoners te realiseren.

Met het in werking treden van de Omgevingswet verandert de wetgeving over externe veiligheid, het beleidsterrein dat zich bezig houdt met de risico's voor de omgeving bij het gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen. De provincie Zuid-Holland heeft veel bedrijven, een grote bevolkingsdichtheid, maar ook veel vervoer met gevaarlijke stoffen. Als er een ongeval plaatsvindt met gevaarlijke stoffen kan dit grote impact hebben op omgeving en bewoners. De provincie vindt de beheersing van die kans op grote ongevallen van groot belang. Daarom stellen we aanvullende eisen aan bedrijven die onder ons bevoegd gezag vallen en die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken. Daarnaast stellen we extra eisen aan gemeenten als die willen bouwen in de omgeving van een risicovolle activiteit.

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn we echter niet het bevoegd gezag. Het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor is vrij, mits er voldaan wordt aan de internationale eisen van het RID (Règlement concernant le transport international ferroviaire de marchandises dangereuses). De routekeuze van dat transport hangt uiteraard af van herkomst en bestemming en verder van de beschikbaarheid van goederenpaden op het spoor waarover dat transport afgehandeld kan worden. Als er een goederenpad beschikbaar is wijst ProRail dat toe aan de aanvrager van het transport. Of er gevaarlijke stoffen in de trein zitten of niet speelt bij de toewijzing van de goederenpaden geen rol. Aanvullend op het RID is er in Nederland wetgeving om de risico's van het transport van gevaarlijke stoffen te beheersen, het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Dat Basisnet stelt beperkingen aan zowel de risico's die het vervoer van gevaarlijke stoffen mag veroorzaken als aan de mogelijkheden voor nieuwbouw rondom de grote (internationale) transportroutes (wegen, spoorwegen en waterwegen). Doel van het basisnet is een evenwicht tussen de belangen van het transport, de

ruimtelijke ontwikkeling en de veiligheid in de omgeving. Gemeenten moeten bij nieuwbouwplannen langs het basisnet afstand houden tot de basisnetroute en het door de nieuwbouw toegenomen risico verantwoorden. Het ministerie van IenW laat door Rijkswaterstaat (voor Basisnet weg en water) en door ProRail (voor spoor) het vervoer van gevaarlijke stoffen monitoren. Als op een traject het transport meer risico veroorzaakt dan in het Basisnet is vastgelegd moet de Staatssecretaris van IenW maatregelen overwegen om dat risico te reduceren. Het nemen van maatregelen is zelfs verplicht als het in het Basisnet vastgelegde plaatsgebonden risicoplafond wordt overschreden.

Het beoogde evenwicht is bij het Basisnet Spoor echter niet behaald: jaar na jaar blijkt het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen meer risico's te veroorzaken dan in de Wet Basisnet is vastgelegd. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt daarom aan een zg. 'Robuust Basisnet' waarbij de risicoplafonds voor het vervoer van brandbare en giftige gassen grotendeels zouden verdwijnen. Dat vervoer zou daardoor sterk kunnen toenemen, zonder dat er een norm overschreden wordt. Ongevallen met brandbare of giftige gassen hebben grote effectafstanden en kunnen in de bebouwde omgeving veel slachtoffers veroorzaken. Het beheersen van de kans op grote ongevallen zou bij het 'Robuuste Basisnet' vooral een taak worden voor gemeenten: door minder dicht langs het spoor te bouwen en extra (ook bouwkundige) veiligheidsmaatregelen bij nieuwbouw te nemen. Wij zijn van mening dat ook bestaande bebouwing beschermd moet worden en dat het Rijk mede verantwoordelijk moet blijven voor het voorkomen van grootschalige ongevallen bij het transport van gevaarlijke stoffen.

Gedeputeerde Zevenbergen is al lange tijd betrokken bij het Basisnet en het veiligheidsbeleid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hij neemt deel aan het Bestuurlijk Overleg Brabantroute, een overleg met bestuurders uit Brabant en de Drechtsteden over het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen tussen Kijfhoek en Venlo. In nauwe samenwerking met die partners en daarnaast ook in IPO-verband hebben we onze bezwaren tegen de wijziging van het Basisnet diverse malen ingebracht bij de Tweede Kamer. Ook in het reguliere overleg over het Basisnet (de expert- en de stuurgroep) hebben we onze bezwaren geuit, maar krijgen daar geen gehoor. Vooralsnog is het ministerie niet van plan om de koers te wijzigen: volgend jaar wordt de nieuwe regeling aan de Kamer voorgelegd en in 2025 zou het 'Robuuste Basisnet' in werking moeten treden.

Begin dit jaar hebben we een [juridisch onderzoek](#) laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor routing van gevaarlijke stoffen per spoor. De conclusie uit dat onderzoek was dat internationale regelgeving routing niet in de weg staat. Het Rijk zou (onder voorwaarden) het spoorvervoer kunnen verplichten om via minder dichtbevolkte routes te rijden. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat blijft echter van mening dat vanwege praktische problemen routing niet mogelijk is. Naar aanleiding van het onderzoek heeft gedeputeerde Zevenbergen op 26 oktober jongstleden een onderhoud gehad met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

De noodzaak voor routing wordt urgenter vanwege de woningbouwopgave, die zorgt voor meer woningen bij het spoor, en doordat we binnenkort door de energietransitie grote stromen van het giftige waterstofdragers verwachten dat vanuit de Nederlandse en Belgische havens naar het binnenland en Duitsland vervoerd gaat worden. Bij voorkeur zou dat vervoer via een buisleiding in de Delta Rhine Corridor naar Duitsland en Chemelot moeten gaan. Provincie Zuid-Holland is participant in het bestuurlijk overleg buisleidingen waar we met het ministerie en de havenbedrijven over zo'n

buisleiding spreken. Er wordt echter nog onderzoek uitgevoerd naar de technische eisen waaraan een leiding voor waterstofdragers zou moeten voldoen. Daardoor kan die leiding nog niet aangelegd worden en zal het transport, in ieder geval voorlopig, per schip of trein gaan plaatsvinden.

Het komend jaar gaan we verdere mogelijkheden onderzoeken hoe het transport van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk uit de binnensteden geweerd kan worden en wat er nodig is om de meest veilige routes ook de meest aantrekkelijke routes voor vervoerders te maken. Wij zullen u over de voortgang op de hoogte houden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J.N. Baljeu